

توبرکلوز، نری رنخ یا د سل ناروغی، د ناروغانو لپاره معلومات (2016-05-03)

د سرایت د مخ نیولو ډاکټرانو د سرایت نه د ساتنې پلانه

ته ولی دغه معلومات په لاس راوړی؟

ته یا د سل ناروغی لری یا گمان کیری چه لری بی، نو باید د ستا درملنه وشي. په دی پاتو کی د سل، د دی درملنه او دا چه ته باید څه وکړی معلومات لیکل شوی دی .

سل څه شی دی؟

سل (د TB یا TB په نامه هم یادیږی) یوه عفونی ناروغی ده چه د Mycobacterium tuberculosis باکټریا نه پیدا کیری. په زیاتو حالاتو کی دا د سږی د التهاب سبب گرځی، مگر د بدن نور غړی لکه لڼفای غدی، د سږی کڅوړه، هډوکي، مغز یا گردی هم کیدای شی ژوبلی شی. د ناروغی نښی د سرایت نه ډیره موده وروسته (میاشی یا کال) منځ ته راځی. په ماشومانو او د بدن د دفاعی ضعیفی قوی په لرونکو کی دا ناروغی په چټکه توگه پرمختگ کوی او کیدای شی ډیره خطرناکه شی.

څرنگه سږی په سل اخته کیری؟

دا ناروغی د هغه کس نه چه په سږی یا هوایی لارو کی سل لری بل چا ته سرایت کوی. کله چه یو کس په یوه کوټه کی وتوخیږی نو باکټریایو په هوا کی خپریږی او یو بل کس کوچنی څاڅکی د باکټریا سره یوځای خپل بدن ته د هوا د لاری نه داخلوی. د سل ناروغی په زیاتو حالاتو کی د نژدی او اوردو تماسونو په صورت کی د یوه کس نه بل کس ته سرایت کوی. له دی امله په زیاتو حالاتو کی د یوی کورنی غړی د ناروغی د سرایت سره مخامخ وی. د پلار یا مور نه هم کیدای شی ناروغی د دوی اولادو ته سرایت وکړی، او همدا راز د نژدی ملگرو نه هم کیدای شی ناروغی یو بل ته سرایت وکړی. د لنډو تماسونو او موقتی لیدلو کتنو په صورت کی لکه د کار په ځای کی یا په مکتب کی، د سرایت امکان دومره زیات نه وی.

سږی څنگه پوهیږی چه سږی په سل اخته شوی؟

عادی ستونزی د وزن کمالی، په ډیره موده کی ټوخی، د شپي له خوا خولی او تبه دی. دا ستونزی د دی سره اړه لره چه د سل باکټریایو د بدن په کومه برخه کی پرتی وی. د هوایی لارو سل په زیاتو حالاتو کی په ډیره موده کی د ټوخی سبب گرزی. نوری ستونزی کیدای شی پرسیدل (د غودو سل) او درد (د هډوکو او خپتی سل) وی. د ناروغی نښی کیدای شی د ناروغانو په مابین کی توپیر ولری، دا د دی سره اړه لری چه سږی په څومره موده کی ناروغه دی – له هیڅ نه تر ډیرو خطرناکو پوری.

سل څومره ساری دی؟

هغه کسان چه د سږی سل لری او په بلغم کی بی باکټریایو موجود وی، کیدای شی د درملنی د پیل نه د مخه ډیر ساری وی. د درملنی په لمړیو اونیو کی ساریتوب په چټه توگه کمیری. هغه کسان چه له سږی او هوایی لارونه بهر سل لری، ساری نه دی. کوچنی سل لرونکی ماشومان تقریبا هیڅکله ساری نه وی. د سل ناروغی هیڅکله د جامو یا نورو شیانو په وسیله سرایت نه کوی. له کور نه بهر هم دغه ناروغی سرایت نه کوی.

آیا د سل ناروغی خطرناکه ده؟

که د سل درملنه ونه شی نو باکټریایو کولای شی د بدن نورو غړو ته سرایت وکړی او هغه ژوبل کړی. که د سل درملنه ونه شی دا کیدای شی د جدی صدمو او په ځنی حالاتو کی د ژوند لپاره د خطر سبب وگرځی. کوچنی ماشومان او د بدن د دفاعی کم زوری قوی لرونکی په سل باندی په جدی توگه ناروغیدلو سره مخامخ وی. د هغه کسانو څخه چه په هوایی لارو کی د سل ناروغی لری کیدای شی سل نورو کسانو ته سرایت وکړی.

د سل درملنه څنگه کیری؟

د سل درملنه د داسی درمل په وسیله کیری چه د سل باکټریایو وژنی. دا درملنه اوږده وی او څو میاشتی دوام لری. دا ډیره مهمه ده چه هغه درملنه چه ډاکټر تجویز کړی وه عملی شی. ځنی درملونه باید په تشه گیده وخورل شی (زیات وخت د سهار د ډودی نه یو ساعت د مخه) دا هم مهمه ده چه د درملنی کومی گولی سږی قضا نکړی. د خپل ډاکټر لارښوونی عملی کوه. د درملنی سره بی پروایی کیدای شی د دی سبب وگرزی چه باکټریایو مقاومت لرونکی شی او په دی توگه بیا به سخته وی چه درملنه یی وشي. د سل د درملنی درمل او د ډاکټر سره تعقیبی لیدنه کتنه ووریا دی.

د سرایت کشفول څه مانا لری؟

دا پیره مهمه ده چه هغه کسان چه د سل ناروغی لری پیدا شی او بیا د دوی درملنه وشي، لمړی د دی لپاره چه د ژوبلی خطر (پورته وینه) کم شی او دوهم د دی لپاره چی عفونت نورو کسانو ته سرایت ونکړی.

ته چه د سل ناروغی لری باید وواپی چه د کومو کسانو سره تا یو خای ژوند کاوه او لیدنه کنته د ورسره کړی ده او کیدای شی ناروغی ستا نه دوی ته سرایت کړی وی، یا د دوی نه ناروغی تا ته سرایت کړی وی. یو کس امکان لری ساری وی اما حتمی نه ده چه ناروغ وی.

د سرایت نه د ساتنی په قانون کی د سل ناروغی ذکر شوی ده - دا څه مانا لری؟
کله چه ته د سل ناروغی لری نو ته باید په داسی توگه ژوند وکړی چه ستا ناروغی نورو کسانو ته سرایت ونکړی.

ته چه د سل ناروغی لری، یا د دی گمان کیری چه لری یی، باید د رفتار او کردار هغه مقررات چه د خپل ډاکتر نه تا ته ویل کیری، مراعات کړی:

- ته چه د سل داسی ناروغی لری چه ساری وی،
 - امکان لری چه مجبور شی چه په روغتون کی د درملنی لپاره بستر شی
 - تر هغه وخته پوری چه درملنی ته د سرایت نه نه وی خلاص کړی او ستا ډاکتر ونه وایی چه ستا نه ناروغی بل چا ته سرایت نه کوی، ته اجازه نلری چه کار، مکتب یا د آزاد وخت د فعالیتو خایو ته ولاړ شی.
- که ستا ډاکتر وواپی چه ته باید یو ځل بیا ده ته ورشی، نو ته باید دا کار وکړی.
- که ته د خپل کور نه کیده کوی نو ته باید په دی هکله خپل ډاکتر ته خبر ورکړی.

که تاته د کومو داسو مقرراتو تجویز وشي چه ستا په نظر اشتباهی وی، نو ته کولای شی په خپله ولایتی شورا landsting کی د سرایت نه د ساتنی د ډاکتر سره تماس ونیسی.

آیا ته غواړی زیات پوه شی؟
د سل ناروغی په هکله زیات معلومات په لاندی انترنیټی پانو کی شته دی:
www.1177.se

www.folkhalsomyndigheten.se